

Graffiti

Din păcate nu am avut ocazia să văd Pompeiul decât în ilustrații de carte și unele albume de artă. Dacă nu mă înșel însă, într-unele din aceste ilustrații am întâlnit și inscripții pe ziduri și oarecare desene murale, desigur nu din cele comandate de foști stăpâni ai vilelor care își ornaseră interioarele cu picturi murale demne să ateste rafinatele gusturi artistice ale oligarhiei financiare a anticei Rome.

Azi, la un post local de televiziune, am urmărit cu interes un inspirat documentar despre un autor și mai târziu colecționar prin mijlocirea fotografiei al acelor produse artistice, și nu greșesc dacă le ridic la rangul de "artistice", care, prezente azi în toată lumea, poartă numele de graffiti.

Prima întâlnire personală cu asemenea produse, inițial evident șocante, a avut loc în Germania ultimelor două decenii ale mileniului trecut. Sunt convins că ele existau în occident de o bună bucată de vreme, dar în bezna balcano-comunistă din care ajungeam acolo nu am avut ocazia de a vedea așa ceva.

Și azi pot rememora impresia ciudată produsă de aceste bizare producții, pe atunci încă destul de elementare și cu o cromatică, deși țipătoare, încă săracă. Se așterneau peste cele mai felurite suprafețe, mai ales la periferia marilor orașe, pe barăci, vagoane abandonate de cale ferată ce-și așteptau cumiți pe linii lăturalnice soarta de retopire și reutilizare, ori pe gardurile din plăci anoste de beton ce păzeau de ochii curioșilor interioarele stadioanelor sportive, ale teatrelor de vară sau ale parcurilor periferice. Cu ocazia repetatelor călătorii am observat o continuă îmbogățire tematică, apariția unui rafinament ciudat precum și o posibilă aparență perspectivă sugerând profunzimi și multiple planuri.

Keith Haring, Graffiti

Un amestec ciudat dintre zgraffito-urile renesanțist manieriste ale castelurilor din Boemia, în repetate rânduri vizitate ca unele din posibilele itinerare europene ale unor pârlți

beneficiari de pașapoarte în anii '70, și monumentalele panouri ale pictorilor proletari tip Siquieros, latino-americieni declarați progresiști dincoace de cortina de fier. Oricum, în acest ciudat amalgam expresiv regăsim azi mai toate curentele validate ale artelor de la manierism la pictura abstractă, nonfigurativă, fantastică, cu reprezentarea în modul modern până și a arhetipurilor general umane. Azi, aceste graffiti dau impresia de profunzime perspectivă, contururile subliniază adâncirea în multiple planuri și ar fi o îngâmfată scuturare de zdrențe snoaba afirmație că ele sunt vulgare. Dimpotrivă, ele sugerează prezența talentului autentic, sunt vectorii unei emotivități caracteristice confuzei epoci contemporane care încearcă să-și reconstruiască identitatea în modalitățile expresive postmoderne ale unui New Age. O caută în atipic și amintitul bizar în lumea globalizândă, evident urâtă, dezumanizantă care își deșartă hâdoșenia în clădirile pe jumătate abandonate ale giganticele uzine muribunde, cutii de locuit numite blocuri, utilaje, vagoane, epave, ultimele vestigii ale epocii fierului condamnat la moarte. Se pare că adevărata menire a acestor graffiti este să aducă un oarecare lirism în mizeria hoitului unei milenii apuse după războaie ucigătoare, ideologii și isme, religii inumane care au reușit să reînvie până și terorismul, crima de dragul uciderii.

Arta plastică din spray-uri cu vopsele - ne-artă, kitsch sau simpla murdărire a suprafețelor după unii pedanți - ce acoperă, după părerea mea, tocmai mizeria, este prezentă acum și la noi, cu coloritul viu și vesel, chiar dacă uneori textele ce însoțesc graffiti sunt identice cu porno-grafiile de pe unii pereți curățați de cenușa, lava, noroiul bimilenar provenit din Vezuviul înfuriat de vulgaritățile imperiului în care se țineau ospețe după ospețe, se iubeau efebi și hetaire de-a valma și se oferea vulgului pâine și circ.

Ștefan Kecskeméti